

L'EDUCACIÓ A LES ILLES BALEARS, UNA MIRADA A UNA NOVA ETAPA

Direcció de l'Anuari de l'Educació

La UNESCO (2022), en l'informe de la comissió internacional sobre els futurs de l'educació, subratlla la importància del diàleg, la participació, la discussió i el debat de cara a fomentar un contracte social al voltant de l'educació. A escala illenca, i seguint les recomanacions de la UNESCO, l'Anuari s'emmarca en els esforços per fomentar el diàleg públic sobre l'educació a Balears, a partir d'evidències, indicadors i reculls de bones pràctiques.

L'Anuari d'enguany presenta temàtiques molt diverses de la realitat educativa de les Balears (amb un total de 35 treballs), tant de l'àmbit escolar com d'altres àmbits, i amb una mirada pluriinsular. Les línies fortes a les quals es fa èmfasi especial en aquesta edició són l'educació inclusiva i l'avaluació per competències. La primera, per la seva rellevància arran de les conseqüències de la pandèmia. La segona, pel seu protagonisme amb el desplegament dels nous currículums d'aprenentatge, en el marc de la LOMLOE.

En primer lloc, el monogràfic de la publicació es dedica a l'educació inclusiva amb una mirada àmplia i transversal, que engloba un ventall d'iniciatives de distints nivells. Es recullen diferents propostes que tenen com a finalitat contribuir a eliminar l'exclusió social i educativa. S'inclouen treballs de centres d'educació especial de distintes illes (tant centres públics com concertats), propostes relatives a la lluita contra la segregació escolar, capítols dedicats a l'alumnat NESE o a programes com les aules UEECO, i un capítol sobre la normativa referent a l'educació inclusiva. Pel que fa als centres d'educació especial, cal destacar les contribucions d'entitats referents com Mater, Amadiba o Aproscom. També hi ha un capítol de l'associació Disfam. En el tema de la feina contra la segregació escolar, s'exposa com es treballa a Manacor per a una escolarització equilibrada. I en un capítol del CEIP Verge de Lluc (Palma), es detalla com aborden la seva tasca educativa des de la perspectiva de la pràctica positiva d'inclusió. Per acabar, s'acosta el lector a la realitat de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE).

En segon lloc, es dedica atenció a l'avaluació per competències que recull la LOMLOE (Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació). El desplegament de la llei s'ha començat a aplicar aquest passat setembre i comporta la incorporació dels criteris aprovats pel Consell de la Unió Europea i alhora un gir en el plantejament de l'aprenentatge. A aquest tema es dedica la ponència marc de César Coll, assessor de la LOMLOE i catedràtic emèrit de la Universitat de Barcelona, i un capítol sobre el nou currículum d'aprenentatge a Balears. Com afirma Coll en el capítol introductor de l'Anuari, amb aquesta nova llei es persegueix canviar les pràctiques educatives per centrar-les en les competències clau per a l'aprenentatge permanent. A més, segons el ponent, se subratlla el paper del professorat a l'hora d'ajustar les situacions d'aprenentatge al perfil de l'alumnat i als seus contextos, atès que l'aprenentatge de competències necessita una connexió amb la realitat específica dels alumnes.

A més, en l'edició d'enguany s'aborden aspectes importants com la Llei d'educació autonòmica, que vol aportar un marc d'autonomia política i legal al sistema educatiu illenc, així com estabilitat política i sostenibilitat des del punt de vista financer. La llei resta ara pendent del desenvolupament dels decrets, però detalla en el seu argumentari la voluntat de donar centralitat als alumnes i autonomia als docents i als centres.

El bloc d'anàlisi del sistema educatiu aborda el balanç de resultats del sistema escolar i del sistema universitari. Sobre el sistema escolar es dona detall sobre matrícula i resultats. També s'aporten distints indicadors sobre el sistema universitari a Balears. S'inclou també en aquest bloc una revisió de la normativa sobre els riscos digitals per a l'alumnat, per la rellevància que està adquirint aquest tema.

En l'enfocament de l'Anuari ocupa un lloc important tota l'educació més enllà de l'educació escolar, per això cada any es dedica un apartat a l'educació social a les Illes Balears. Aquest apartat aborda enguany temes com l'educació d'adults, amb un exemple de l'associació d'educació d'adults de Menorca, iniciatives per a l'educació afectivosexual en format de tallers, educació en el temps lliure amb una proposta d'aprenentatge i servei, i un projecte d'intervenció socioeducativa amb famílies a una zona costanera amb alta vulnerabilitat com és Cala Major (Palma).

La recerca i innovació pedagògica té centralitat en la publicació, tant amb aspectes més estrictament d'investigació com amb aspectes de renovació educativa. En primer lloc, es dedica atenció al procés d'adaptació del currículum a l'enfocament competencial en el marc de la LOMLOE, en el cas de Balears. En aquest apartat, es poden trobar també: aportacions sobre qüestions cabdals com propostes originals de com enfocar l'orientació acadèmica, un balanç de futur de la formació professional a Balears, a partir de la descripció del seu pla integral, o el foment de les llengües estrangeres. Les propostes d'educació musical i artística sumen enguany un total de cinc contribucions. L'enfocament historicoeducatiu és també present amb dues contribucions, una sobre la pedagoga Maria Mayol i una altra sobre la història de l'escola S'Olivera (Eivissa). En l'àmbit universitari, es parla de les adaptacions a l'Agenda 2030 i els objectius de desenvolupament sostenible per al cas de la UNED-Illes Balears. Es compta també amb una aportació sobre ludificació, una sobre aprenentatge cooperatiu i una sobre la promoció de l'activitat física.

UNESCO (2022). *Reimaginar juntos nuestros futuros. Un nuevo contrato social para la educación*. Organització de les Nacions Unides per a l'educació, la ciència i la cultura (UNESCO).